

ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ЯКОСТІ

© 2024 ЖУКОВИЧ І. А., КРАСНОНОСОВА О. М.

УДК 334.025
JEL Classification: Q16

Жукович І. А., Красноносова О. М. Організація моніторингу наукової діяльності як основа оцінювання її якості

Необхідність реформування системи оцінювання науково-дослідної діяльності обумовлена потребою використання перевірених міжнародних підходів, які дозволяють своєчасно реагувати на динамічні зміни в економічному та суспільному житті. Зокрема, важливим є впровадження інтегрованих моделей моніторингу, що враховують як якісні, так і кількісні аспекти роботи наукових інституцій. Це передбачає регулярний аналіз динаміки ключових показників ефективності, що охоплюють усі етапи дослідницького процесу – від планування до впровадження результатів у практичну сферу. Розробка й адаптація таких механізмів є важливим кроком для формування конкурентоспроможної наукової системи, здатної відповідати сучасним викликам та інтегруватися у глобальний науковий простір. Особливо важливим є формування інструментарію для відстеження впливу управлінських і нормативних рішень на стан наукових досліджень. Це дозволить вчасно виявляти слабкі місця, коригувати напрями діяльності та забезпечувати конкурентоспроможність української науки на міжнародній арені. У поєднанні з глобальними підходами ці заходи сприятимуть створенню системи управління, орієнтованої на досягнення стратегічних цілей розвитку науки. Мета роботи полягає в теоретичному узагальненні фахових джерел і подальшому розвитку методичного забезпечення оцінювання якості наукової діяльності. Моніторинг як комплексний процес систематичного дослідження та аналізу орієнтований на виявлення відповідності фактичних результатів певним цілям і очікуванням. У сфері оцінки якості наукових досліджень моніторинг охоплює відстеження ключових тенденцій у розвитку науки, динаміки інноваційних процесів, а також їх взаємодію із зовнішнім середовищем. Таке всебічне спостереження дозволяє оцінювати не лише проміжні результати, а й передбачати довгострокові наслідки та визначати напрями подальшого розвитку. Сучасна наука демонструє зростання ролі колективних досліджень, які виконуються аналітичними групами та незалежними експертами. Особливе значення мають проекти, що реалізуються на конкурсній основі, адже вони сприяють впровадженню інноваційних підходів і залученню широкого кола фахівців. Часто такі ініціативи фінансуються міжнародними фондами, що створює можливості для глобальної інтеграції наукових знань, але водночас підвищує ризики несумісності методологій оцінювання. Важливим елементом забезпечення ефективності моніторингу є стандартизація підходів, яка сприяє об'єктивності та порівняльності результатів. Ці принципи особливо актуальні для аналізу діяльності наукових установ. Наприклад, проведення порівняльного аналізу в межах Національної академії наук України дозволяє не лише оцінити поточний стан окремих галузей, а й виявити сильні та слабкі сторони дослідницьких інститутів. Моніторинг із використанням сучасних аналітичних підходів слугує важливим інструментом вдосконалення управління наукою. Його результати не лише формують рекомендації для оптимізації наукової діяльності, а й закладають підґрунтя для інтеграції національної науки в міжнародний контекст. У глобалізованому світі це потребує балансування між адаптацією до міжнародних стандартів і збереженням унікальності національних наукових традицій. Такий підхід дозволяє ефективніше використовувати наявний потенціал науки, посилюючи її конкурентоспроможність і міжнародний вплив.

Ключові слова: моніторинг, оцінювання, інструментарій, інструмент оцінювання наукової діяльності, якісна оцінка наукових результатів, інструментарій оцінювання результатів наукової діяльності.

Бібл.: 12.

Жукович Інна Анатоліївна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник офісу оцінювання діяльності наукових установ НАН України, Центр оцінювання діяльності наукових установ та наукового забезпечення розвитку регіонів України НАН України (вул. Володимирська, 54, Київ, 01030, Україна)

E-mail: jukovich@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5027-5991>

Красноносова Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник офісу оцінювання діяльності наукових установ НАН України, Центр оцінювання діяльності наукових установ та наукового забезпечення розвитку регіонів України НАН України (вул. Володимирська, 54, Київ, 01030, Україна)

E-mail: krasnonosova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0863-3705>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/N-4863-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211469096>

UDC 334.025
JEL Classification: Q16

Zhukovych I. A., Krasnonosova O. M. Organization of Monitoring of Scientific Activity as Basis for Assessing Its Quality

The need to reform the system of assessment of research activities is due to the need to use proven international approaches that allow timely response to dynamic changes in economic and social life. In particular, it is important to introduce integrated monitoring models that take into account both qualitative and quantitative aspects of the work of scientific institutions. This involves regular analysis of the dynamics of key performance indicators, covering all stages of the research process – from planning to implementation of results in the practical field. The development and adaptation of such mechanisms is an important step in the formation of a competitive scientific system capable of meeting modern challenges and integrating into the global scientific space.

Especially important is the formation of tools for tracking the impact of managerial and regulatory decisions on the state of scientific research. This will allow us to identify weaknesses in time, adjust areas of activity and ensure the competitiveness of Ukrainian science in the international arena. In combination with global approaches, these measures will contribute to the creation of a management system focused on achieving strategic goals for the development of science. The aim of the article is a theoretical generalization of professional sources and a further development of the methodological support for assessing the quality of scientific activity. Monitoring as a complex process of systematic research and analysis is focused on identifying the compliance of actual results with certain goals and expectations. In the field of assessing the quality of scientific research, monitoring covers tracking key trends in the development of science, the dynamics of innovation processes, as well as their interaction with the external environment. Such comprehensive observation allows you to assess not only intermediate results, but also to predict long-term consequences and determine directions for further development. Modern science demonstrates the growing role of collective research carried out by analytical groups and independent experts. Projects implemented on a competitive basis are of particular importance, because they contribute to the introduction of innovative approaches and the involvement of a wide range of specialists. Often, such initiatives are funded by international foundations, which creates opportunities for the global integration of scientific knowledge, but at the same time increases the risks of incompatibility of assessment methodologies. An important element of ensuring the effectiveness of monitoring is the standardization of approaches, which contributes to the objectivity and comparability of results. These principles are especially relevant for the analysis of the activities of scientific institutions. For example, conducting a comparative analysis within terms of the National Academy of Sciences of Ukraine allows not only to assess the current state of individual industries, but also to identify the strengths and weaknesses of research institutions. Monitoring with use of modern analytical approaches serves as an important tool for improving science management. Its results not only form recommendations for optimizing scientific activities, but also lay the foundation for the integration of national science into the international context. In a globalized world, this requires a balance between adaptation to international standards and preservation of the uniqueness of national scientific traditions. This approach allows for more effective use of the existing potential of science, strengthening its competitiveness and international influence.

Keywords: monitoring, assessment, tools, tool for assessing scientific activity, qualitative assessment of scientific results, tools for assessing the results of scientific activity.

Bibl.: 12.

Zhukovych Inna A. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Research Fellow, Leading Researcher of the Office of Evaluation of Activity of Research Institutions of the NAS of Ukraine, Center for Evaluation of Activity of Research Institutions and Scientific Support of Regional Development of Ukraine NAS of Ukraine (54 Volodymyrska Str., Kyiv, 01030, Ukraine)

E-mail: jukovich@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5027-5991>

Krasnonosova Olena M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Office of Evaluation of Activity of Research Institutions of the NAS of Ukraine, Center for Evaluation of Activity of Research Institutions and Scientific Support of Regional Development of Ukraine NAS of Ukraine (54 Volodymyrska Str., Kyiv, 01030, Ukraine)

E-mail: krasnonosova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0863-3705>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/N-4863-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211469096>

Сучасний етап розвитку української економіки характеризується високою нестабільністю, зумовленою як внутрішніми ринковими дисбалансами, так і зовнішніми факторами, серед яких домінують наслідки широкомасштабної військової агресії з боку Російської Федерації. У таких умовах особливої значущості набуває питання підвищення ефективності та результативності роботи наукових установ, що потребує створення адаптивних механізмів оцінювання їх діяльності.

Необхідність реформування системи оцінювання науково-дослідної діяльності обумовлена потребою використання перевірених міжнародних підходів, які дозволяють своєчасно реагувати на динамічні зміни в економічному та суспільному житті. Зокрема, важливим є впровадження інтегрованих моделей моніторингу, що враховують як якісні, так і кількісні аспекти роботи наукових інституцій. Це включає регулярний аналіз динаміки ключових показників ефективності, що охоплюють усі етапи дослідницького процесу – від планування до впровадження результатів у практичну сферу.

Розробка й адаптація таких механізмів є важливим кроком для формування конкурентоспроможної наукової системи, здатної відповідати сучасним викликам та інтегруватися у глобальний науковий простір.

Особливо важливим є формування інструментарію для відстеження впливу управлінських і нормативних рішень на стан наукових досліджень. Це дозволить вчасно виявляти слабкі місця, коригувати напрями діяльності та забезпечувати конкурентоспроможність української науки на міжнародній арені. У поєднанні з глобальними підходами ці заходи сприятимуть створенню системи управління, орієнтованої на досягнення стратегічних цілей розвитку науки.

Термін «моніторинг», що походить від латинського monitor (той, хто попереджає або контролює), вперше використовувався для опису систематичного спостереження за станом довкілля у 1972 році під час підготовки Стокгольмської конференції ООН з питань охорони природи. Тоді його визначили як процес повторюваного збору даних про один або декілька компонентів навколишнього

середовища в заданих просторово-часових межах відповідно до попередньо встановленої програми. З часом сфера застосування моніторингу розширилася, охопивши аналіз соціально-економічних процесів та інших явищ у суспільстві [1; 2].

Моніторинг можна розглядати як систему спостереження, що забезпечує постійний контроль за явищами і процесами, які відбуваються у природному чи соціальному середовищі. Зібрана інформація використовується для обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на забезпечення безпеки та ефективного функціонування об'єктів, наприклад, у сфері економіки, технологій або екології [3].

Моніторинг або українською спостереження – це система постійного спостереження за явищами і процесами, що проходять у навколишньому середовищі, суспільстві, результати якого слугують для обґрунтування управлінських рішень по забезпеченню безпеки людей та об'єктів або суб'єктів, наприклад, сфери економіки. Поняття моніторингу розглядають у широкому і вузькому сенсі. У широкому сенсі моніторинг розуміють як сукупність таких етапів, як збір даних, їх систематизація, архівація, обробка, аналіз і прогноз. У більш вузькому значенні – це регулярне спостереження з метою відстеження тенденцій [4].

У широкому сенсі моніторинг – це процес безперервного або регулярного (періодичного) збору інформації про стан певних параметрів об'єкта або суб'єкта спостереження (моніторингу). Метою моніторингу може бути накопичення інформації для її подальшого аналізу та прийняття управлінського рішення, або постійне відслідковування стану об'єкта моніторингу без збереження попередньої інформації про об'єкт з метою своєчасного реагування (прийняття управлінського рішення) при певних кількісних або якісних змінах об'єкта. Здійснення моніторингу може бути автоматизоване: при автоматичному контролі відбувається отримання і обробка інформації про стан об'єкта або суб'єкта та зовнішніх умов для виявлення подій, що визначають управлінські дії. Такою подією може бути будь-який заздалегідь заданий параметр: поява деталі з розмірами, що виходять за допустимі межі, коротке замикання електричної мережі, вихід температури за встановлене значення, аварія обладнання, тобто суттєве відхилення від заздалегідь встановленого значення параметра [4; 5].

Сучасний моніторинг часто передбачає автоматизацію процесів. Наприклад, використання цифрових технологій дозволяє швидко отримувати та обробляти дані про стан об'єктів

і зовнішніх умов, оперативно реагуючи на критичні зміни. Це включає контроль таких параметрів, як температура, напруга в мережах, або функціональний стан обладнання, що дає змогу запобігати аварійним ситуаціям.

Згідно з визначенням сучасних словників, моніторинг – це безперервний процес контролю за розвитком певних явищ для оцінки відповідності результатів встановленим цілям, прогнозування наслідків і запобігання ризикам. Такий підхід є основою для формування стійких управлінських рішень у різних сферах діяльності [4; 5].

Мета роботи полягає у теоретичному узагальненні фахових джерел і подальшому розвитку методичного забезпечення оцінювання якості наукової діяльності.

Моніторинг, як комплексний процес систематичного дослідження та аналізу, орієнтований на виявлення відповідності фактичних результатів певним цілям і очікуванням. У сфері оцінки якості наукових досліджень моніторинг охоплює відстеження ключових тенденцій у розвитку науки, динаміки інноваційних процесів, а також їх взаємодію із зовнішнім середовищем. Таке всебічне спостереження дозволяє оцінювати не лише проміжні результати, а й передбачати довгострокові наслідки та визначати напрями подальшого розвитку [4].

Зазначимо, що поняття спостереження та моніторингу не тотожні. Незважаючи на взаємозв'язок цих понять, їх слід розрізняти. Спостереження є лише базовим етапом у загальній структурі моніторингу. Моніторинг включає:

- ✦ діагностику поточного стану (визначення того, що відбувається у певний момент часу);
- ✦ аналітичний огляд (встановлення причинно-наслідкових зв'язків у процесах та явищах);
- ✦ прогнозування (оцінка ймовірних змін і наслідків на основі наявних даних);
- ✦ візуалізацію інформації (підготовка результатів для різних цільових аудиторій, включаючи експертів, управлінців і широку громадськість).

Мета моніторингу соціально-економічних явищ полягає у забезпеченні комплексного розуміння стану справ у певній галузі чи сфері, визначенні закономірностей розвитку, а також у формуванні підґрунтя для ухвалення ефективних управлінських рішень.

Залежно від об'єкта дослідження моніторинг може здійснюватися на рівні країни, регіону, галузі чи конкретного виду діяльності. У контексті на-

укових організацій моніторинг акцентує увагу на оцінці їхньої результативності, якості досліджень, а також внеску у вирішення суспільно значущих завдань [4].

Різні галузі знань пропонують власні трактування поняття «моніторинг», наприклад:

- ✦ у соціології це систематичний процес збору та обробки даних, спрямований на оптимізацію ухвалення рішень і підвищення прозорості [6; 7];
- ✦ у соціальній роботі він описується як метод спостереження за розвитком явищ із можливістю прогнозування їх подальшого перебігу [8];
- ✦ у соціальній педагогіці підкреслюється значення коригування дій та управління ресурсами задля досягнення поставлених цілей [9];
- ✦ у проектному менеджменті акцент зроблено на оцінці ефективності реалізації планів через постійне оновлення інформації та аналіз результатів [10].

Незважаючи на розмаїття підходів, можна виокремити основні риси моніторингу:

- ✦ систематичність і повторюваність: постійне оновлення даних для забезпечення їхньої актуальності;
- ✦ комплексний підхід: охоплення всіх аспектів діяльності об'єкта дослідження;
- ✦ практична орієнтація: спрямованість на вирішення актуальних проблем, мінімізацію ризиків і визначення нових можливостей;
- ✦ прогностична функція: здатність передбачати розвиток подій на основі зібраних даних.

Моніторинг діяльності наукових установ має стратегічне значення для оцінювання їхнього внеску у суспільний прогрес, визначення ефективності проведених досліджень та ідентифікації шляхів оптимізації їхньої діяльності [4]. Це дозволяє адаптувати напрями наукових досліджень до потреб суспільства, інтегруючи їх у глобальні процеси інноваційного розвитку.

У сучасних умовах моніторинг виступає важливим інструментом для оцінки функціонування різноманітних систем, процесів та їхньої відповідності поставленим цілям. Українське законодавство [11] чітко регламентує порядок здійснення моніторингових процедур, забезпечуючи систематичний підхід до аналізу. Основною метою моніторингу є не лише виявлення поточних проблем, але й визначення причин їх виникнення, що дозволяє скоригувати стратегії управління.

Моніторингові заходи базуються на кількох принципах, які гарантують їх ефективність. Серед

них слід зазначити систематичність і всеохоплюваність, що забезпечують регулярний і повний збір інформації. Своєю чергою, цілеспрямованість дозволяє зосередитися на отриманні саме тих даних, які необхідні для прийняття рішень. Прозорість і доступність процедур сприяють громадському контролю, а захист персональних даних гарантує конфіденційність отриманої інформації [12]. Важливими також є неупередженість, яка виключає суб'єктивний вплив, та відповідальність суб'єктів моніторингу за точність і достовірність результатів.

Об'єктами моніторингу виступають різноманітні аспекти діяльності, починаючи від знеособлених статистичних даних про суб'єктів і завершуючи аналізом ефективності управлінських та дослідницьких процесів. Значна увага приділяється оцінці матеріально-технічного, кадрового й фінансового забезпечення, а також стану організаційної інфраструктури. Особливу роль відіграє вивчення результатів впровадження інновацій і реформ, які часто є основними індикаторами успішності змін.

До суб'єктів моніторингової діяльності належать різні установи, серед яких державні органи, наукові організації, освітні заклади та незалежні експертні інституції. Міністерства, державні служби та територіальні органи відіграють провідну роль у координації та реалізації моніторингових заходів, тоді як наукові установи забезпечують їхній методологічний супровід.

Ініціювати моніторинг можуть як державні, так і приватні структури: органи місцевого самоврядування, громадські організації, суб'єкти господарювання та навіть фізичні особи. Якщо ініціатор не виконує функції виконавця, між сторонами узгоджуються всі ключові аспекти: масштаб дослідження, доступ до інформаційних ресурсів, порядок публікації результатів і права на використання зібраних даних.

Процедура моніторингу соціально-економічних явищ базується на систематичному зборі, обробці та аналізі даних. На першому етапі визначають об'єкт спостереження, який повинен відповідати предметній області. Наступним кроком є вивчення доступних статистичних показників та формування динамічних рядів, що відображають зміну ключових характеристик у часі.

Аналіз стану досліджуваних процесів передбачає оцінку змін за допомогою статистичних методів, побудови графіків та експертних оцінок. У процесі обробки даних особливу увагу приділяють усуненню пропусків і корекції аномальних значень. Первинний аналіз зосереджуєть-

ся на вивченні окремих показників, тоді як багатовимірний аналіз дозволяє дослідити взаємозв'язки між ними, розкриваючи вплив різних факторів.

Прогнозування є завершальним етапом, де на основі виявлених тенденцій визначають можливий розвиток ситуації у короткостроковій перспективі. Інтерпретація результатів включає оцінку корисності отриманих даних для ухвалення управлінських рішень, а також формулювання висновків про стан і динаміку досліджуваних процесів.

Науково-методичний супровід моніторингової діяльності забезпечують спеціалізовані установи, такі як науково-дослідні інститути, заклади вищої освіти та інші наукові організації. Вони розробляють методики, які дозволяють зробити моніторингові процедури максимально точними й ефективними.

До учасників моніторингових досліджень належать як окремі виконавці, так і дослідницькі колективи. Важливо, що, згідно з чинним законодавством, здобувачі освіти, які виконують самостійну наукову роботу, не можуть бути залучені до цих процедур [10].

Моніторинг у правовій системі України є не просто механізмом збору даних, але й потужним інструментом для формування доказової бази, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень. Його ефективне впровадження сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та результативності діяльності як окремих суб'єктів, так і системи в цілому.

Моніторинг, як інструмент аналізу та оцінки, має різноманітні форми, що залежать від його об'єктів, масштабів і цілей. Така різноплановість сприяє адаптації процедур до конкретних умов, забезпечуючи ефективність збору, обробки та застосування інформації.

Стосовно відношення до наукової установи моніторинг доцільно поділяти на внутрішній та зовнішній. Внутрішній моніторинг як тип моніторингу реалізується безпосередньо в межах організації, яка є одночасно ініціатором і виконавцем. Він дозволяє досліджувати ефективність внутрішніх процесів, аналізувати результати роботи та формувати рекомендації для їх оптимізації. Порядок проведення таких досліджень встановлюється самою організацією, з урахуванням національного законодавства та внутрішніх регламентів.

Зовнішній моніторинг передбачає аналіз, що здійснюється сторонніми структурами або органами. Основною метою є оцінка відповідності діяльності організації загально визначеним стандартам,

нормативам чи специфічним вимогам. Зовнішній моніторинг може бути як точковим, у межах однієї установи, так і масштабним – на місцевому, регіональному, національному або міжнародному рівнях.

За рівнем охоплення аудиторії доцільно розрізняти:

локальний моніторинг:

- ✦ на рівні установи: фокусується на аналізі внутрішніх механізмів та їхнього впливу на загальну ефективність організації,
- ✦ на місцевому рівні: охоплює процеси в межах територіальних громад або окремих населених пунктів, забезпечуючи деталізоване вивчення місцевих тенденцій;

регіональний моніторинг:

- ✦ цей рівень охоплює ширші територіальні одиниці, такі як області або регіони. Завдяки такому підходу можливе виявлення регіональних особливостей і розробка рекомендацій, спрямованих на вирішення специфічних проблем;
- ✦ національний моніторинг:
- ✦ проводиться з метою оцінки стану процесів у масштабах країни. Зазвичай ініціюється державними органами для забезпечення відповідності функціонування систем національним і міжнародним стандартам;

міжнародний моніторинг:

- ✦ цей вид моніторингу зосереджується на порівнянні між країнами або міжнаціональними системами. Україна активно долучається до міжнародних досліджень, таких як TIMSS, PISA, PIRLS. Ці ініціативи сприяють оцінці освітніх стандартів та ефективності реформ у глобальному контексті [12].

Україна регулярно бере участь у міжнародних оцінювальних програмах, організованих такими установами, як OECD та Міжнародна асоціація оцінювання досягнень у освіті (IEA). Дані, отримані в рамках цих досліджень, публікуються на відповідних офіційних платформах і стають базою для:

- ✦ розробки державних програм розвитку;
- ✦ вдосконалення методичного забезпечення відповідних галузей;
- ✦ зміцнення міжнародної співпраці.

Кожен вид моніторингу має свою унікальну роль у забезпеченні прозорості та ефективності функціонування систем. Поєднання внутрішніх і зовнішніх процедур дозволяє досягти комплексного аналізу, тоді як багаторівневий підхід сприяє охопленню як локальних, так і глобальних аспектів. Це створює основу для обґрунтованих управлінських рішень та розробки стратегій розвитку.

Методи моніторингу варіюються залежно від мети дослідження. Серед основних:

- ✦ опитування, анкетування, інтерв'ювання – збір інформації від учасників;
- ✦ тестування – оцінювання знань чи компетенцій;
- ✦ спостереження – аналіз процесів у реальному часі;
- ✦ аналіз документів та статистики – робота із зведеними даними;
- ✦ цифрові технології – автоматизований збір даних.

Форми проведення можуть бути прямими, коли інформація отримується безпосередньо, або опосередкованими – через аналіз документів та звітності.

Сучасний моніторинг дедалі більше орієнтується на цифрові технології, які суттєво підвищують його ефективність. Дистанційні форми досліджень із застосуванням комп'ютерних інструментів забезпечують зниження витрат і доступність для широкого кола учасників. Результати моніторингу використовуються для формування стратегічних рішень, оптимізації функціонування систем і процесів, а також інформування громадськості.

ВИСНОВКИ

Сучасна наука демонструє зростання ролі колективних досліджень, які виконуються аналітичними групами та незалежними експертами. Особливу вагу мають проекти, що реалізуються на конкурсній основі, адже вони сприяють впровадженню інноваційних підходів і залученню широкого кола фахівців. Часто такі ініціативи фінансуються міжнародними фондами, що створює можливості для глобальної інтеграції наукових знань, але водночас підвищує ризики несумісності методологій оцінювання.

Важливим елементом забезпечення ефективності моніторингу є стандартизація підходів, яка сприяє об'єктивності та порівняльності результатів. Ці принципи особливо актуальні для аналізу діяльності наукових установ. Наприклад, проведення порівняльного аналізу в межах Національної академії наук України дозволяє не лише оцінити поточний стан окремих галузей, а й виявити сильні й слабкі сторони дослідницьких інститутів.

Моніторинг із використанням сучасних аналітичних підходів слугує важливим інструментом вдосконалення управління наукою. Його результати не лише формують рекомендації для оптимізації наукової діяльності, а й закладають підґрунтя для інтеграції національної науки в міжнародний контекст. У глобалізованому світі це потребує ба-

лансування між адаптацією до міжнародних стандартів і збереженням унікальності національних наукових традицій. Такий підхід дозволяє ефективніше використовувати наявний потенціал науки, посилюючи її конкурентоспроможність і міжнародний вплив. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Айстраханов Д., Пугачева М., Степашко В. та ін. Концептуальні основи статистичного моніторингу / за ред. М. Пугачевої. Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2003. 343 с.
2. Наука і інновації // Сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/ nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf>
3. Куранда Т., Кочеткова О. Стан та проблеми фінансування наукової сфери за підсумками моніторингу. *Інноваційна економіка*. 2021. № 4. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2021-4-01>
4. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2021 році / МОН України ; Український інститут науково-технічної експертизи та інформації. URL: <http://www.ukrintei.ua/sites/default/files/nauk-analitychn.dop.naukova.ta.nauk-tekhn.diyal.v.ukrayini.2021-09.09.2022.pdf>
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с. URL: <https://archive.org/details/velykyislovnuk>
6. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / за заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. Київ, 2000. 260 с.
7. Яременко О. О., Артюх О. Р., Балакірева О. М. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів. Київ : ДЦССМ, 2002. 132 с.
8. Кузьмин А. Моніторинг і оцінка соціальних програм. URL: <https://societyforprocessconsulting.com/>
9. Шендеровський К. Моніторинг в соціальній роботі. Київ : Главник, 2006. 144 с. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=y-M4QfIAAAAJ&hl=>
10. Соціальна педагогіка. Мала енциклопедія / за ред. І. Зверєвої. Київ, 2008. URL: <https://z-lib.io/book/16503160>
11. Про затвердження порядку проведення моніторингу якості освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>
12. Методичні рекомендації з планування, моніторингу та оцінювання процесів відновлення. URL: <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/mtd/metodrecplanuvannya.pdf>

REFERENCES

- Aistrakhanov, D. et al. *Kontseptualni osnovy statystychnoho monitorynhu* [Conceptual Foundations of Statistical Monitoring]. Kyiv: IVTs Derzhkomstatu Ukrainy, 2003.
- Kuranda, T., and Kochetkova, O. "Stan ta problemy finansuvannya naukovoï sfery za pidsumkamy monitorynhu" [The State and Problems of Financing of the Scientific Sphere According to the Results of Monitoring]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 4 (2021). DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2021-4-01>
- Kuzmyn, A. "Monitorynh i otsinka sotsialnykh prohram" [Monitoring and Evaluation of Social Programs]. <https://societyforprocessconsulting.com/> [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>
- "Metodychni rekomendatsii z planuvannya, monitorynhu ta otsiniuvannya protsesiv vidnovlennia" [Methodological Recommendations for Planning, Monitoring and Evaluation of Restoration Processes]. <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/mtd/metodrecplanuvannya.pdf>
- "Nauka i innovatsii" [Science and Innovation]. Sait MON Ukrainy. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiia.2020-29.06.2021.pdf>
- "Naukova ta naukovo-tekhnicna diialnist v Ukraini u 2021 rotsi" [Scientific and Scientific and Technical Activity in Ukraine in 2021]. MON Ukrainy ; Ukrainyskyi instytut naukovo-tekhnicnoi ekspertyzy ta informatsii. <http://www.ukrintei.ua/sites/default/files/nauk-analitychn.dop.naukova.ta.nauk-tekh.diyal.v.ukrayini.2021-09.09.2022.pdf>
- "Sotsialna pedahohika. Mala entsyklopediia" [Social Pedagogy. A Small Encyclopedia]. Kyiv, 2008. <https://z-lib.io/book/16503160>
- Shenderovskiy, K. "Monitorynh v sotsialnii roboti" [Monitoring in Social Work]. Kyiv : Hlavnyk, 2006. <https://scholar.google.com.ua/citations?user=y-M4QfIAAAJ&hl=>
- Slovyk-dovidnyk dlia sotsialnykh pedahohiv ta sotsialnykh pratsivnykiv* [A Reference Dictionary for Social Teachers and Social Workers]. Kyiv, 2000.
- "Velykyi tlumachnyi slovyk suchasnoi ukrainskoi movy" [A Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language]. Kyiv ; Irpin: Perun, 2005. <https://archive.org/details/velykyislovyk>
- Yaremenko, O. O., Artiukh, O. R., and Balakirieva, O. M. *Naukovyi suprovid, monitorynh ta otsinka efektyvnosti sotsialnykh proektiv* [Scientific Support, Monitoring and Evaluation of the Effectiveness of Social Projects]. Kyiv: DTSSM, 2002.